

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Nekaj besed za našo sadjerejo.

Nahajajo se občine na Kranjskem, ki so prav revne s sadnim drevjem; a ko prigovarjaš ljudem, da naj bi ga zasadili več, dobil bodeš navadno odgovor: No, dobro bi že bilo, ali kje dobiti drevesic? za denar je huda, poleg tega pa še največkrat ne raste drevesice, ki se v mestu kupi, ker ni zemlja povsod enaka. In ako hočeš zopet podučevati, da naj si izrejajo doma drevesa iz pešek, čul bodeš neprijetni odgovor: „Iz pešek sadje saditi je prepočasno in tudi sitno delo“. To je resnica da za kmetiškega gospodarja, ki je v tej reči popolnoma brez poduka, je izrejevanje sadnega drevja iz pešek sitno delo; kajti potrebuje svoj čas navadno v pozni jeseni in pa v spomladi, ko imajo kmetje vže takó dela čez glavo. Iz divjakov, ki se sem ter tja nahajajo po hostah, izredijo se pa težko zdrava ter krepka drevesa — navadno so ter ostanejo le puste pokveke, pri katerih zgubi kmetovalec ako ni posebno terdne volje, kmalo veselje do sadjereje z izgovorom: „Saj ne raste pri nas, ni zemlja za to“. In tudi ako se naposled le tu in tam nahaja, da se pripravi tako drevje od tal, požlahtnuje se naposled vse križem: letos edno, drugo leto zopet drugo, in tako se napravi na vrt, ki bi drugače bil veliko vreden, tista stovrstna mešanica od vseh vetrov, katera ni nikakor za pošteno kupčijo. Vsakdo, ki je to stvar le količkaj opazoval, je videl, da tuji kupci plačujejo veliko rajše in po višji ceni sadje ene vrste. Kako pa priti do tega, da bi se po vaseh zasadilo sadje enovrstno?

Vsaka občina ima že sedaj svojo šolo z enim nekatere tudi z dvema učiteljema. Kje bi bilo torej pripravnejše kot ravno na šolskem vrtu mladi deci začeti vsajati ljubezen do sadjereje v nedolžno serce. V šoli pravim, ker prepričan sem iz mnogo izkušenj, da nauki, katere je vcepil priljubljeni učitelj v serce mladini, so se ohranili do možkih let.

Na šolskem vrtu bi se torej moralo začeti. Tu bi se privadili dečki vzrejevati sadno drevje iz pešek, kar bi potem nadaljevali ko bi dorasli. V šolski drevesnici bi se požlahtnilo sadje le dobrih in za kupčijo izvrstnih vrst. Drevesica bi se na koncu šolskega leta razdelila kot darilo med deco, in spomladi bi se potem presadila po vrtilih ob primernem času. In v malo letih bi se napolnili vrtovi z sadnim drevjem; katero bi pri našalo ob dobrih letinah marsikateri krajcar.

Gotovo si bode mislil marsikateri č. bralec: „Koliko časa bilo pa bi treba čakati, da bi se zasadili naši prazni vrtovi na ta način? preden bi rodilo potem to drevje sadje, bi preteklo mnogo let!“ Gotovo je to. Ali ako se ne prične, se ne bode nikdar doseglo to, kar so dosegli vže drugod. Vsak gospodar, ki je podedoval od svojega očeta gospodarstvo, ter lep sadni vrt, se gotovo s hvaležnostjo spominja na njega, ki mu ga je zasadil, akoravno že počiva pod gomo. Tako je tudi z Taboj, ljubi slovenski gospodar. Napolni svoj prazni vrt z drevjem, da bode potem rodilo sadje, če ne Tebi, pa Tvojim sinovom in vnukom, kateri se bodo gotovo z veseljem spominjali ná Te, ko bodeš že spal v Gospodu.

Pa zašel sem daleč; le nekaj naj še omenim. Pokojni Št. Vidski župnik g. M. Kulavc je daroval med cerkvene pevke po nekaj sadnih drevesic, ter tako mnogo koristil sadjereji. Do podarjene reči imamo posebno ljubezen; in tako bi tudi, kakor sem vže zgoraj omenil, dečki dobili veselje, gotovo še večje veselje do sadjereje, ako bi videli veselo rasti na vrtu med drugim tudi tista drevesca, katera so prejeli kot darilo v šoli.

Spominjam se, kako milo-vesele misli so se mi budile v sercu še kot otroku in tudi pozneje, ko sem ogledoval v šoli od učenika podarjene podobice. Še z koliko večjim veseljem bi se spominjal sedaj svojih učnikov, ko bi imel na vrtu zasajenih nekoliko drevesic, katere bi veselo zelenele ter cvetele spomladi, v jeseni pa rodile lepo sadje.

Ponesite, drage mi „Dol. Nov.“, te vrstice tje na prijazno Kranjsko med drage mi brate, ter

ob enem izročite željo mojo, da bi ne postale te besede samo črno na belem, temuč da bi se tudi po moči ravnali sadjerejci po vaših nasvetih. Bog daj svoj blagoslov! *)

Krivčev.

V Kremsu na Spodn. Avstr. 21. kimovca 1887.

Priporočilo kmetijske šole.

Prijazna Dolenjska nima niti živahne trgovine, niti znatnega obrta. Dobra zveza z sosednimi deželami njej popolnoma manjka. Še to pičlo število dobro utrjenih cest, kar jih ima, izpeljano je dokaj nesrečno, ker si klanec in strmina blizu nepretrgoma roki podajeta. Njo živite in redite edino le poljščina in gorščina. Nad 15000 oralov ima ona s trtami nasajenega sveta. Pride-ljuje mnogo in dobro pitnega vina, osebito če ni kake hude vremenske nezgode. Vino po večjidel na rudeče iskri, ker je od trt mešanih vrst. Tujci ga nazivljajo po starem „Mahr-vino“. *)

Pa Dolenjska se probuja, vstaja in prične zavedati se svojega važnega poklica na polji narodne prosvete, narodnega napredka in si hoče z lastno roko varovati svoje pravice.

Vinstvo je bilo nekdanj podlaga blagostanju Dolenjske. Naše vino se je nekdanj dobro cenilo. Bližnji in dalnji sosedje naši so ga prišli kupovat. Na jesen vsakega leta so obiskavali vinski trgovci naše prelepe vinske gorice ter pustili lepe novce našim gornikom.

Zdaj se o vinski trgovini toliko govoriti ne more. Kar je še prave kupčije z vinom, tako je ista le še malo onkraj Gorjanca in v krškem okraji. Tostran Gorjanca razven Krške pa so nas vinski trgovci popolnoma opustili.

Dragi čitatelj! res je, da so se razmere glede trgovine z vinom močno spremenile, in sicer za nas Dolenjce prav na slabo. Razumno vinarstvo sosednih dežel, slabe letine v naših krajih in pomanjkanje dobrih prometnih sredstev dovedle so naše vinogradnike na rob gospodarskega propada.

Naša pokrajina je za vinorejo kakor vstvarjena glede podnebja in lege. Kdor razumno vinogradi in dobro kletari, isti pridela tudi povsem izvrstno vino. V obče pa naši vinogradniki ne razumejo umne in današnjim razmeram vinogradov potrebne vinoreje, isto tako ne poštenega kletarstva, ker jim manjka v to potrební pouk in izgledi dejanskega vspeha umne vinoreje in dobrega kletarstva.

Ne samo uho, ampak tudi oko našega vinogradnika in poljedelca sploh mora zadobiti pričanje, potem je še le pričakovati vspeha.

Kakor z vinorejo isto tako je s sadjerejo. Obe panogi kmetijstva, dobro gojevani, možni ste, oteti našega ratarja popolnega propada; a to le tem pôtom, da se dá našim pokrajincem potrební pouk o vinoreji, sadjereji in o umnem kmetijstvu sploh.

Torej zamorejo edino le kmetijska, oziroma vinarska in sadjarska šola in pa vzorne kmetije jim pomoči do okrevanja v gospodarstvu; kajti tu bi imel naš ratar priložnost, prepričati se z lastnimi očmi o lepem vspehu umnega kmetijstva in to bi ga ravno dovelo do posnemanja in s tem do pravega vspeha v gospodarstvu.

Med tem ko so se vsled pouka sosedne dežele znatno pospele glede gmotnega stanja, smo mi Dolenjci popolnoma zaostali ter zašli v nezno bēdo. Za to pa Dolenjcem še enkrat kmetijsko šolo v Grmu prav toplo priporočamo.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

24. preteklega meseca je bilo 25 let, kar so umrli nepozabljivi škof **Slomšek** v Mariboru, ki so bili goreč škof, vrl Slovenec in nenadomestljiv dobitnik narodu slovenskemu. Vstanovili so družbo sv. Mohora, spisali mnogo neprecenljivih spisov za naš ljubi narod itd. V mariborske stolnej cerkvi se je obhajala ta dan slovesna črna maša za pokojnega škofa.

Zadnji čas so imeli v **Trstu** jako imenitne goste: prišlo je tje kaj iz Benetek vojno brodovje angleško, osem velikanskih ladij z groznimi topovi. Tako n. pr. ima ena onih ladij top, pri katerem se potrebuje samo za eden strel 500 kil smodnika! Znamenito je bilo to obiskanje še zlasti za to, ker so bili na teh ladijah sinovi, hčere, zetje itd. angleške kraljice. Obiskali so imenitni gostje tudi znamenito jamo postonjsko. Iz Trsta je odrinilo brodovje v Zader, od tod veslja proti Črnej gori, kjer bodo obiskali imenitni gospodje črnogorskega knjeza Nikito.

Cesar je po ogrskem pregledaval vojaške vaje. Povsodi je bil navdušeno sprejet. Prišel je v Pešto, kjer se je 26. sept. začelo minister-sko posvetovanje za vojaški proračun za l. 1888. Sklenilo se je tudi, da dobé odslej vojaki večerjo, vsak mož za 4 krajcarje. Dobro!

Zoper čudne naredbe ministra **Gauča** še vedno vse vré. Trda mu bode šla v državnem zboru, ki se prične 11. oktobra, ako se ne bodo Poljaki zanj potegnili. G. minister je navlašč popotoval na Poljsko, ter dajal Poljakom oblube, da bi mu le pomagali iz sitnosti, katero si je sam nakopal. Vendar upamo, da se Poljaki ne bodo ločili od Čehov in družih Slovanov; s

*) Pač vse res! Gospod vodja Dolenec nasvetuje ravno to v svojej knjigi „Sadjarstvo“, katero vnovič jako toplo priporočamo — zlasti gg. učiteljem, ki imajo šolske vrtove.

*) Menda Mark-vino, vino iz „windische Mark“, iz slovenske marke, torej slovensko vino. Vred.

tem bi spolnili le željo naših sovražnikov — liberalnih Nemcev in oholih Mažarjev.

Minister **Kalnoki** je obiskal nemškega kancelarja **Bismarka**. Kaj sta se moža pogovarjala, se doslej še ne vé.

Kaj je novega po širokem svetu?

V **Srbii** so imeli volitve za skupščino ali državni zbor, ki se snide v Belem gradu. Volitve so bile živahne ali vendar mirne.

Bolgarija je še vedno ona negotova Bolgarija! Knez je doli, ali koliko časa, nihče ne ve!

Ruska vlada je ukazala, da se ima začetkom družega leta prešteti vse prebivalstvo. — Jako se trudijo tudi Rusi, da bi spravili svoje denarne zadeve v red; — doslej jim je vsako leto nekaj primanjalo. — Pravijo, da hoče Rusija spraviti mesto Koburžana danskega princa Voldemarja na bolgarski tron.

Na **Francoskem** bodo jako znižali stroške za vojaštvo. Iz tega sklepajo, da Francozi nikakor ne mislijo na vojsko.

V **Italii** po nekterih krajih hudo razsaja kolera. Vlada je ukazala v Mesini, da morajo za ubogi narod na javne stroške kuhati meso. Vsak dan se razdeli 7000 porcij juhe in 8000 kosev mesa. Papež so podarili 10.000 frankov, ki so se razdelili med uboge.

Vbogi **Irci** bodo morali pač še veliko trpeti od Angležev zaradi ostre postave, katero so skovali zoper nje. Brez uporov ne bode. V mestu Mihelstovnu je tekla uže krv. Voditelji irskega O' Briena so obsodili zavolj nekterih govorov v trimesečno ječo.

Piše se nam:

Iz Rudolfovega 27. sept. Tukajšnja katol. družba rokodelskih pomočnikov je kupila Hochmayerjevo hišo, v katero se preseli danes. Za svoje navadne shode bode imela spodnje prostore proti Kandiji. Streha, zlasti pa zgornji prostori proti „Narodnemu domu“ potrebujejo popolne poprave, preden bode hiša zadostovala svojemu namenu ter se mogla deloma tudi oddati. — Težave bodo velike; ali družba skorej ni mogla drugače, kakor da si oskrbi lastni dom, ker ni mogla dobiti drugej pripravnega stanovanja. Po dosedajnej obilnej podpori od različnih domačih in tujih dobrotnikov osrčena ter svesta si svojega plemenitega poklica, se nadeja trdno, da je mili dobrotniki nikakor ne bodo pozabili sedaj, ko pride v največo stisko.

Tukajšnja „poddružnica sv. Cirila in Metoda“ je prejela ravnokar od glavnega vodstva v Ljubljani „Vestnik šolske družbe sv. Cirila in Metoda“ s pozivom, da se razdeli med člane naše pod-

družnice. — Vestnik popisuje najprej zgodovino, kako je društvo nastalo. Potem nam podaja v gladke, mičneje besedi slike prve velike skupščine v Ljubljani in druge v Trstu — slednjič so navedene vse poddružnice po vrsti, kakor so se osnovala — naša novomeška je petnajsta. Natančno je zaznamovano, koliko imajo posamezne poddružnice članov in koliko so vplačale.

Tukajšnji odbor bode skrbel, da dobé častiti člani „Vestnik“ prej ko prej. Pridaja pa prošnjo, naj blagovolé oni gg. člani, kateri še niso vplačali svojega doneska, to storiti pri tej priliki, ko se jim izroči „Vestnik“. Razun tega izreka prav prirčno željo, naj pristopijo kot člani še drugi narodnjaki. Pregledovaje zapisnik smo jih videli mnogo, ki se ponasajo s svojim rodoljubjem — a niso še člani tega važnega šolskega društva. Vpiše se lahko vsakdo pri blagajniku g. Krajcu, tajniku g. Škrlju, pri načelniku g. dr. Marinko-tu ali pri katerem drugem g. odborniku. Odbor.

Iz Mokronoga 20. sept. — V 17. šte. „Dol. Novic“ opisal je dopisnik iz Mokronoga ženo, ki karte meče, ter na tak nepošten način izsesuje iz nevednih, bolje bi rekel nespametnih ljudij zadnji krajcar. Naj pa jaz danes opišem oderuha v pravem pomenu besede.

Kmet ga pride prosit, naj mu posodi denarja. „Denarja nimam, dam vam pšenice, katero lahko prodaste“. Revež vzame pšenico po tri goldinarje mernik. A sedaj komu prodati jo? Tudi kupca preskrbi odrtnik. Pošlje po človeče, katero preje pouči, naj pšenico kupi po dva goldinarja, ter mu da tudi denar za njo. Kmet proda pšenico po dva goldinarja, katero je kupil od odrtnika po tri, in tako je dolžan oderuhu recimo za pet mernikov pšenice 15 goldinarjev, a on je dobil za njo 10 gl. Oderuh se smeje s petakom v žepu.

Kmet je dolžan oderuhu. „Ta in ta dan moraš prinesiti denar, drugače izročim tožbo sodišču“. Kmet se je zakasnil za jeden, recimo dva dni. Pride k oderuhu, a ta mu pravi, da je tožba že pri sodniku, in da mora kmet plačati stroške. Reveža jame skrbeti. „No počakajte nekoliko, grem v sodnijo pogledat, morebiti koleki (štemplji) niso še popisani, da vam ne delam stroškov“. Oddalji se za kakih deset minut, potem pride nazaj, ter pravi, da je stroškov toliko in toliko. Vbogi kmet plačati mora vse, če ne, pride na boben. Drugi dela zopet po svojem načinu. Denar posodi na visoke obresti, daleč čez postavno mero. Kadar pride dolžnik, voditi ga mora od krčme do krčme, ter zanj plačevati najboljše vino, ter fine pečenke, če ne, godi se mu slabo pri upniku.

Takih in enakih dogodbic se ne manjka. Nisem rad opisal še teh treh, toda ker vem, da

bi vtegnilo vsaj nekoliko priti kmetom v pouk, naj se varujejo takih oderuhov, razumnikom pa namigniti, da ustanovijo posojilnice, v katerih se denar dobiva brez oderuških obresti.

Mislim, da niso samo pri nas taki oderuhi, ampak da se nahajajo tudi drugod, morebiti še hujši, ljudje pa jih čislajo, za to ker imajo denar. Oni pa hodijo po konci, ter gledajo z zaničevanjem na svoje dolžnike, veseleč se svojih prigoljufanih denarjev. No, pa uže Bog skrbi, da drevesa ne rastejo do neba!

Iz Lahovič pri Cerkljah 19. septemb. — Vreme imamo jako vgodno, veselo, lepo, bogato žetev, ker pod našimi planinami suša ni tako morila, kakor čujemo od drugod. Repa i korenje tudi obeta dobro pičo.

V Zalogu pri Cerkljah so po kratkejši bolezni umrli za mrtvoudom č. g. Janez Hiti, vpokojeni župnik. Bodi jim zemljica lahka! — Ravno ta vas je imela 8. sept. popoldne grozno nesrečo — zgornji del vasi (10 do 12 hiš) je skorej ves pogorel. — Zgorelo je kaj veliko sena, slame, žita, orodja, itd. K sreči so pastirji uže odgnali na pašo, zato je zgorelo živine le malo. Zavarovani so bili menda vsi pri „Slaviji“. Gasilci iz Cerkljan, Zgornjega Brneka itd. so se vrlo obnašali; donašanje vode je bilo težavno, ker je ogenj branil k vodotoču. Kako je ogenj nastal, se še ne vé za gotovo; vendar pa je gotovo, da tobak, žvepljenke in otroci niso nikoli dovolj privarovani.

Z Rašice na Gorenjskem 1 sept. Nikar ne mislite, dragi bralci „Dol. Nov.“, da je naša hribovska vasica, akoravno po svoji naravnej legi ločena od sveta, da je skoraj živa duša najti ne more, brez vseh znamenitosti. Ako prideš enkrat v potu svojega obraza srečno po kamenitih potih do nje, odpre se Ti krasen razgled po celem ljubljanski ravnini. Vaščani so pridni poljedelci, pred vsem pa pridni sadjerejci, v čemur jih podpira vgodna lega vrtov. Le žalibog da drevje letos večinoma prazno stoji, kar je velika zguba za Rašičane. V dobrih letinah je sleherni dan po 20 do 30 krepkih fantov in deklet vsak s svojim košem ali jerbasom korakalo proti beli Ljubljani, kjer se je sadje vedno dobro prodalo. Letos bi se prodalo še bolje, a — ni ga.

Da pa Rašičani ne skrbijo samo za polje in sadje, ampak tudi za lepoto svoje cerkvice, priča nam novi stranski oltarček, priča nam, da je pred nekaj leti neka blaga vaščanka napravila sv. križev pot, katerega v nedeljah stari, ki več v Šmarten k krščanskemu nauku ne morejo, mladi, ki doma za varuhe ostanejo, prav pridno obiskujejo. Letos pa so si omislili še veliki zvon, da podpira stara zares majhna zvonova. Še le o Binkošti so se začeli o tem meniti, pa glej, kmalu je bila skupaj dovoljna svota in hajd ž njo k zvonarju,

g. Samassi. Vžil jim je zvon, ki tehta 9 centov in 16 funtov. 23. dan avgusta je bil odločen, da gredo ponj v Ljubljano. Na zastavami in venci okinčanem vozu se odpeljeta dva za napravo zvonova posebno vneti moža, namreč župan Janez Kreč in cerkveni ključar Anton Juvan v Ljubljano, da spremita novi zvon na njegovo mesto v hribe.

Mej tem pa so fantje postavili v vasi velikansk 12 sežnjev visok mlaj, s katerega je vihrala 9 metrov dolga avstrijska zastava, in mnogo manjših mlajev ob potu. Ob 2 popoldne pa pride v Srednje Gameljne mnogo Rašičanov, med njimi 20 belo oblečenih deklic, da že v dolini pozdravijo novi zvon, ki jih bo za naprej vabil k molitvi. Tudi v Srednjih in Spodnjih Gameljnah je bilo razobešenih mnogo zastav, kajti Gameljčani so hoteli pokazati, da se tudi oni vesele s svojimi sosedi. Okoli 3. ure zasliši se strel in zvonjenje v Spodnjih Gameljnah. Vstavijo se pri lično napravljenem oltarčku. Sila radovednega ljudstva je zdaj obstopilo lepo okinčani voz in občudovalo krasno izdelani zvon. Šmarski župnik in zlato-mašnik, g. Anton Namré v prelepem govoru razlože zbranemu ljudstvu obred, ki se rabi pri blagoslovljenju zvonov in kaj nam pravijo zvonovi. Prelepo so v svoj govor vpletli izreke: Vivos voco, to je žive kličem k molitvi in Božji službi; mortuos plango, t. j. mrtve objokujem, ker vabi ljudi, naj molijo za ranjcega ali ranjko, ktere je Bog poklical v večnost; fulgura frango, zvonil bo, ko se bo bližala huda ura, in vabil ljudi, naj molijo in prosijo Boga, da odvrne pretečo nevarnost. Marsikateremu so se pri ginljivem nagovoru prikazale solze v očeh.

Po nagovoru se Rašičani vstopijo v vrsto. Naprej nese deček sv. razpelo, za njim stopajo dečki, za temi pa belo oblečene deklice in drugi Rašičani. Par vol in par čilih konj pa je vleklo težki voz po strmi in ozki poti proti Rašici. Z močnim gromenjem možnarjev jih sprejmejo Rašičani. Mala dva zvonova pa sta z visocega stolpa glasno pozdravljala svojega novega gospodarja. Srečno so pripeljali zvon do cerkve. Pod vodstvom spretnega in razumnega mojstra so krepki Rašiški fantje kmalu zvon potegnili v zvonik. V zahvalo, da se je vse po sreči izteklo, bile so potem pete litanije, ktere so služili trije duhovniki, namreč g. Žan, duhovni pomočnik iz Šmartna in dva domačina. Drugi dan pa je bila peta sv. maša, pri kateri se je novi zvon prvič oglasil. Vsake-mu je veselja srce zaigralo in marsikdo je rekel: Težko sem pogrešal denar, katerega sem dal za zvon, a sedaj, ko slišim njegov glas, mi ni čisto nič žal.

Dragim Rašičanom pa družega ne želim, ko da bi še mnogo mnogo let pri najboljšem zdravju poslušali mili glas novega zvonova. Bog daj!

Črnivov Janko.

Od Kolpe 16. sept. — „Noč na nebu zvezdice prižiga“, in tako je noč, temna noč prižigala zvezdice na jasnem nebu, ko se je ob polu osmi uri zvečer poslovil od Fare pri Kostelji, ktera leži med visokimi gorami in jo loči od hrvatske strani široka Kolpa, mil. gosp. knezoškof. Že dobrih dvajset minut od Fare onkraj Kolpe je hrvatska župnija, tako imenovani „Brod kod Kupe“. Pa poglej hrvatske leposlovne liste, pa boš našel narisane imenovani kraj v „hrvatskoj Svici“, kakor imenujejo Hrvatje v imenovanih listih, opisovaje prirodo gorskega kotara ali predelov od Fužin in tje kaj proti Ogulinu. Po leti je prijetno bivati v imenovani Švici, ali le naj pride kdo zimo poskušat v iste kraje, bo videl, kako je prijetno.

„Gospod ostani pri nas, ker se že mrači in dan se je nagnil“. Pa milostljivi Gospod ni hotel, bolje rečeno ni smel ostati pri nas, kajti klicala ga je daljna apostolska služba tamkaj daleč, daleč za kočevskimi hribi v Koprivniku. Zatorej se Milostljivi le ni mogel gredé iz Osilnice dalje baviti v župnem dvoru v Fari, kakor da je pozdravil še enkrat bolehnega g. župnika. Predenj zapusti Faro, glej, ves moški spol cele vasi se je tik župnega stana sebral, ki kleče sprejme v večernem mraku blagoslov od Milostljivega. Pot od župnega dvora pelje navkreber; nekoliko stopinj od cerkve nad cesto stoji lep slavolok z napisom: „Bodi pozdravljen višji pastir, ki nam prineseš od Boga mir! Grede gori po cesti pogleduješ, kako veličastno svetijo luči vzdigovaje se ena nad drugo, ali ko prideš bližje, vidiš zbran ves ženski spol od Fare, ki sveti s svečami da vidi še enkrat resnobno-milo obličje višjega pastirja in sprejme od njega blagoslov. Zatoraj, dragi mi bralec, spremljaj v duhu Milostljivega na Banjaloko. Cesta se vzdiguje. Konji so izmučeni iz daljne Osilnice, le počasi se voz naprej premika. Srce pa človeku pretresa, ko v večernem mraku odmeva glas zvona iz hriba in doline. Ko dospe Mil. na Krkovo, prvo selo nad Faro zopet pri cesti vse staro in mlado z lučmi pričakuje. Še kakih deset minut vkreber in voz dospe do vrha v selo Vrh. Zopet tu so se zbrali vsi vaščani, ki prepevajo pesem Matere Božje, da tako s petjem sprejmejo svojega škofa in se poslove od njega. Zdaj se pa začne ravna cesta. Zvon iz bližnje vrhovske podružnice zvoni, ravno tako doné zvonovi hrvatske župnije v Podstenah onkraj Kolpe. Pa spet čez pet minut in sliši se glasen strel od razvalin starodavnega grada Kostela, od ktereга ima imenovana župnija ime. Mogočno se vzdiguje ogenj proti nebu na razvalinah mogočnega nekdanjega grada. V znožju starih zidin, ki so se ohranile močne še do današnjega dne, se glasi vbrano petje treh zvonov podružnične cerkve sv. treh kraljev, v katero so se nek-

daj zbirali služabniki gospodarja od grada k Božji službi, ki so imeli okolo imenovane cerkvice svoja bivališča, kakor je še v Valvazorjevej knjigi viditi. Gospoda gori na gradu, kakor še sama razvalina kaže, je imela svojo domačo kapelo. Pa le malo časa hitijo vozovi po ravnej cesti, ker pred vasjo Banjaloške župnije, pred Novimi seli se zopet začne strma pot, ki pa je le kratka.

Kaj sveti na vrhu klanca? Ali je kres? Pa glej! Mogočno odmeva strel v romantično Kosteljsko dolino. Pa spet glej! Lučica pri luči. Novoselci Banjaloške župnije pričakujejo z lučmi Milostljivega, ker temna noč se je vlegla. Za nekaj minut in mil. knez se med strelom in krasnim donenjem Banjaloških zvonov pripelje do župnega dvora na Banjaloki, da tu drugipot prespi na potu iz Kočevja v Osilnico in nazaj. Drugi dan 12. sept. zjutraj se je Milostljivi odpeljal iz Banjaloke v Kočevje in od tod znabiti še po slabšem potu, kakor je od Banjaloke na Faro, v župnijo Koprivnik, od ondod pa v Belokrajno. Mi pa tu ob Kolpi živeči kličemo in želimo: Vsegamogočni blagoslovi delovanje našega višjega pastirja!

Krems ob Donavi 24. sept. — (Jesen, sadna razstava.) Jesen je letos tukaj naznaila svoj prihod s precej resnimi in hitrimi koraki. Mrzli sever nas opominja jeseni skorej več kakor nam je ljubo. Noči so postale zelo hladne, kar ne bode dobro za vino, ki sedaj najlepše zori. Sedaj bi zelo potrebovali še nekaj gorkih dni.

Danes se je otvorila slovesno ob 11. uri dopoldne sadjerejska razstava, katera traja od danes t. j. 24. do torka 27. t. m. Vdeležilo se je razstave prav mnogo sadjerejcev. Postavili so se tudi razni stroji, kateri se rabijo pri umni sadjereji. Kar sem mogel danes mimo gredé ogledati, so se mi najbolj dopala mlada drevesca visokodebelnata, kakor tudi nizki špalirji itd., kar je došlo iz bližnje občine Melk, ter iz sadjerejske šole iz Klosterneuburga.

Naslednje dni odpre se razstava ob 9. uri dopoldne, zapre pa ob 5. uri popoldne. Enkrat med razstavo se snidejo vsi sadjerejci v posvetovanje. V pondeljek 26. t. m. bo slovesno razdeljenje premij. V torek 27. javna dražba sadja, potem se pa razstava zaključi. Ako bi Vam ljubo bilo, pošljem obširnejši ter natančnejši opis razstave prihodnjič. *) Krivčev.

Domače vesti.

(Presvetli cesar) so darovali za točo poškodovanim v Trebnjem 500 gld., za one v Starem logu tudi toliko. Nabralo se je letos za vse po toči poškodovane Dolenjce okoli 3000 gld.

*) Prosimo, bodemo z veseljem sprejeli, ako boče dopuščal prostor.

(Premembe pri davkarijah.) G. Vencajz pride iz Črnomlja za davkarja v Vipavo, g. Knez iz Črnomlja za kontrolorja v Zatičino, g. Waida za davkarja v Črnomelj, g. Ferlič za kontrolorja v ta kraj. G. Orehek je postal davkar v Litiji; za kontrolorja pride tu sem g. pl. Andriolli, za pristava g. N. Mahorčič; v Krško prideta kot pristava gg: Reichel iz Novega mesta in Križman iz Ribnice. G. Nučič je postal davkar v Žužemberku, g. Škrem kontrolor v Ribnici, g. Martinčič pa v Kranju. V Kočevje pride iz Krškega g. Oblak za pristava, g. Ekselj pa za vajenca v Novomestu, g. Brvar v Kostanjevico, g. Gestrin iz Kostanjevice kot vajenec v Ljubljano.

(Živinozdravnik) g. Perdan gre iz Kočevja v Ljubljano, g. Folakovski iz Črnomlja v Kranj. Novoimenovana živinozdravnika sta gg.: Kindig za Kočevje, Sadnikar za Črnomelj.

(Učiteljica) gspđ. Šerc gre iz Mirne peči v Dob, g. učitelj Črnologar iz Velikega Gabra v Št. Vid pri Zatičini, g. Perko je za trdno postavljen v Šmihelu pri Žužemberku.

(Trgatev), ki se te dni po Dolenjskem pričinja, obeta še kaj lep pridelek, če tudi je moče letos primanjkovalo, zlasti julija in avgusta meseca in še celó do 20. sept. Julij je bil letos dosta toplejši od lanskega; avgust in september sta bila sicer suha, a ne tako topla, kakor lansko leto. — V krškem okraju je bila letos na trtah sem ter tje strupena rosa; vsled tega se je listje prej posušilo.

(Vinska letina) obeta, kakor po drugod, tudi po Dolenjskem še kaj dobra biti. Vina bo še kaj obilo. Ali bo tudi dobro? Bo, bo, zlasti pri tistih vinogradnikih, ki se z trgatvijo prena-glili ne bodo. Vinska jagoda mora sladka postati, sladkor se mora čutiti že v roki. Če tudi so zadnji dnevi septembra postali mrzli, vendar le pustimo grozd na trti viseti, da se tekočina v njem v sladkor spremeni.

(V Škocijanu pri Turjaku) je umrla 30. avgusta v Malih Lipljenih blaga žena Marijana Jančar, vrla mati g. Fr. Jančarja, ki je sedaj župnik na Dunaju pri nemškem viteškem redu. Stanovala je nekda v Žabji vasi pri Novem Mestu, pred 10 leti pa se je preselila semkaj v rojstno hišo. Bodi jej lahka zemljica!

(Nove šolske hiše) se bodo zidale, oziroma razširjevale v 4 vaseh črnomaljskega okraja, in sicer v Bojancih, Božakovem, Strekljencu in Starem trgu. Zidanje se bode po dražbi oddajalo 3., 5., 8. in 10. t. m.

(Klanec pri Volavčah) na cesti Št. Jarnej-Novomesto se je odstranil in začelo se bo zdaj po znižani cesti voziti.

(Uradne ure na novomeškeji pošti) so od danes počenši popoldne od tretje do sedme ure, zjutraj pa, kakor do sedaj od 8 do 12. ure.

(Nove pošte) v Št. Petru pri Novem mestu in v Leskovcu pri Krškem odpro se s 1. oktobrom.

(Posestvo) na Grosupljem pri Šmarji, do-sedanja last gosp. Tschinkelnov, sta kupila go-spoda Anton Knez in Jožef Vodnik iz Šiške za 11.500 goldinarjev.

(Odlikovanje.) Na čebelarški razstavi v Stutgartu je dobil naš znani gorenjski čebelar gosp. Ambrožič iz Mojstrane prvo odliko in sicer srebrno kralj. württenberško medaljo, katero mu je Nj. kralj. Vis. princ Viljelm lastnoročno izročil. Zraven te najvišje odlike dobil je naš zaslužni čebelar še dve druge odlike.

(Živinski sejmi) v okraji Rudolfovo so bili obiskani, kakor sledi: Na veliki sejm v Novomestu dne 30. avgusta so prignali 1200 glav goveje živine in 30 konj; na mesečni sejm 5. septembra pa 420 glav. 14. septembra v Žužemperk 1230, 17. sept. v Brusnice 340 in v Mirno peč 29. septemb. 650 glav goveje živine. Kupčija je na vseh sejmih slaba, cena živine jako nizka, vkljub temu pa cena mesa v Novomestu neprimerno visoka.

(† Umrl) je 28. septembra v Kamniku ondotni g. samostanski gvardijan, v obče spošto-vani in priljubljeni prečast. gospod P. Albert Pintar, rojen v Kranjski gori, 58 let star. Naj v miru počiva!

(Učenci) deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu šli so 27. t. m. na Štajarsko v Maribor, tamošno deželno vinarsko in sadjarsko šolo ogledavat. Spremljala sta jih gg. vodja in adjunkt. Kakor se sliši, se je za letos razpisane štipendije te prekornostne šole naj-manj prosilcev iz Dolenjske oglasilo.

(Strelišče pri Krškem) so vojaki 26. sept. zapustili za letos. Vojaki so bili z ljudstvom in krajem zadovoljni, a ljudstvo ž njimi. Vojaki niso bili kar nič zboleli, in z ljudstvom nič prišli v prepir. Nekoliko denarja je prišlo po vojaki med ljudstvo; obilo ne, kajti vojakom je vse pičlo odmerjeno. Za grunte ne bodo do-bili kmetje veliko odškodnine; veliko škode jim vojaki učinili niso, a tudi komisija le malo od-škodnine pripozna. Na dobrem so le tisti, ki so se bili naprej pogodili.

(Opozarjamo čitatelje svoje), da je dalo lastništvo „Slovanovo“ na ličen kartonski papir natisniti dve sliki Ljubljane in sliko slav-nega našega učenjaka Davorina Trstenjaka, katere je pred kratkem prinesel „Slovan“. Te slike pro-daje upravnništvo „Slovanovo“ po 25 kr.; s poš-

nino vse tri za 80 kr. Najbolje je, če se jih naroči več skupaj, da se odpošljejo v posebnem zavitku. — Ker so imenovane slike res lepe in bodo v okraso vsakej slovenskej hiši, priporočamo obilo njihovo naročanje.

(Drobtinice 21. letnik.) Vredil dr. Franc Lampe, izdala katoliška družba za Kranjsko. To je naslov prekrasnej knjigi, katero smo ravno kar prejeli. Prekrasna, prekoristna knjiga je, pravim. Rade bi „Dol. Nov.“ o njej kaj več spregovorile, ali ker jim pomanjkuje prostora, le par besedi. — Ta knjiga je nadaljevanje nekdanjih „Drobtinic“, ktere je slovensko ljudstvo prebiraló z velikim veseljem in v največo svojo korist, „Drobtinic“, katerim je bil pokojni nepozabljivi škof Slomšek tako rekoč oče in poglavitni podpornik. Izšle so zadnje „Drobtinice“ l. 1869. Kaj hvaležni smo gospodom, da so jih zopet spravili na dan letos, ko smo 24. septemb. obhajali 25 letnico, kar je izdihnil svojo blago dušo najblažji Slovenec, škof Anton Martin Slomšek.

Knjigo kinča podoba zlatomašnika sv. očeta papeža Leona XIII. V njej pak bode našel vsak bralec podučnega in zanimivega berila toliko, da mu nikakor ne bode žal, ako si pritrga 1 gold. 20 kr. ter kupi prelepo knjigo.

Dobi se pri g. proštu Jarcu v Ljubljani in brez dvoma tudi pri vseh slovenskih bukvarjih.

Razne vesti.

* (Ta je pa dobro iplačal oderuha). Oderuhu je bil dolžan revež, ki je imel edino kravico. In še to mu je hotel oderuh prodati, ko ne bi siromaka branila nova postava, pa kateri upnik dolžniku ne sme prodati takih reči, katerih dolžnik za življenje neobhodno potrebuje. Kaj si izmisli oderuh, da bi vendar le do kravice prišel? Podari dolžniku kozo, češ da bo redila dolžniku družino, a jaz mu potlej smem kravo na prodaj dati. Sosed pa dolžniku odpre oči in mu svetuje, koj kozo zaklati, vsaj mu jo je oderuh podaril. Dolžnik to res stori in do edine kravice lakomni oderuh vendar le ne more priti.

* (Krt je koristen). O tem so se na novo prepričali na nekem sadunosniku na Nemškem. Izkopali so veliko štiriohlato jamo. Na dnu in ob straneh so jamo obili z deskami. Zdaj so vanjo izkopano zemljo zopet nasuli. Nalovili so kacih 150 ogercev in nekaj glist. To golazen so djali na jamo. Kmalu so se ogerci in gliste v zemljo zarile in razlezle po jami. Iz nje pa niso mogli, kajti skozi deske vendar niso mogli riti. V isto jamo spustili so zdaj še vjetega krta, ki je začel po zemlji sim ter tje riti in hrane iskati. Čez nekaj časa preiščejo zemljo, da bi videli, ali je krt ogerce in gliste polovil in požrl. Kaj menite, ali jih je? Skoro vse je požrl. Zdaj naj pa kdo reče, da krt ni koristen, ko toliko škodljivega mrčesa požre!

* (Hočeš teleta zdrava in trdna imeti), privoši jim prvo mleko, katere neumni ljudje ne puste sesati. To mleko je natura nalašč naredila, da teletom izčisti čeva in so potem zdrava in trdna. Kaj

boš ti, o človek, modro stvarico učil?! Poglej divjo živino, kdo ji jemlje skuto? Nobeden. Ona je zdrava, in dela, da je živina zdrava.

* (Kedar se konj prehladi) je zelo nevarno. Razgreti konj naj se drži na gorkem kraju in dobro z koci ogrne. Dajaj mu večkrat na dan med škopo „Foenum graecum“, ki se v lekarni dobi. Dajaj mu tudi večkrat frišnega mleka.

Smešnice.

Kako je to, da so pred godlo jeli, predenj so prase zaklali?

Reven gostač je prase zredil. Da bi pa klavcu ne bilo treba kaj dati, sklenil je, da ga bode sam zaklal. Ali naš možek tega ni znal. Menil je namreč, da je dosti, da mu le nož v vrat potisne. Ali prase ni hotelo poginiti, in je cvililo, da je cela vas slišala. Pustili so ga torej, godlo skuhali, pojeli, in potem še le gostač gre po klavca, ki je klaverno prase v kotu svinjaka našel in ga zaklal. Kakor temu revežu, godi se tudi drugim klavcem, da noža ne znajo v srce pahniti, ampak jim za pluća uide. Tako so vrjetno pravili o vražnem možu, da je tekkel po žebel v mrtvaško trugo, ker prešič ni hotel ali ni mogel poginiti, da ga mu je v možgane zabil. — O dnekega družega pripovedujejo, da je prešič na smodišču rekel: „Buh, buh“, in da jim je skoraj iz smodišča všel. Še več tacega po svoji nevednosti naredé taki trapileci uboge živali; potem pa pravijo: „Ta je memo šel in mi je naredil, da ga nisem mogel zaklati.“ Iz „Nov.“

Neki Kočevar prišel je v Rakitnico. Tu poizveduje, kako bi mu bilo mogoče medveda nastaviti, da bi ga ubil. Vaški fantje pa, ki se vedno radi šaliyo, nasvetujejo mu, naj medvedu nastavi medu, za tri groše kruha, tri četrt litra ruma in en četrt litra špirita, tako da se bode medved upijanil in da ga bode potem ubil. Mož uboga in vse tako stori, kakor so mu nasvetovali, kajti on ni dobro prebrisane glave. Vaški fantje pa, ki so ga pri tem delu opazovali, spremili so moža, da je šel v skedenj spat, to namreč zato, da so za gotovo vedeli, da spi. Potem se vrnejo ter se namesto medveda oni gostijo in nalivajo z medom, rumom in špiritom. On pa drugi dan medveda pijanega išče, toda najti ga ni mogel. — O drugej priliki se zopet mož pritožuje, da mu kosa neče trave rezati, fantje pa, ki so mu že prej dober svet dali, mu tudi v tej zadregi pomagajo, ter mu z lojem koso namažejo. Z lojem namazane kose se pa ni hotla še osla kose niti kosa trave prijeti ampak se je celo pod koso pripogibala.

Listnica uredništva.

Stefan Doltar, St. Louis Nord-America. Dobivali bodete „Novice“ od zdaj za naprej do marca leta 1889. — G. J. P. v P. Zarad preobilega gradiva ne moremo sprejeti. Morda ob priliki.

Žitna cena v Novem mestu 26. septemb. 1887.

Domače pšenice mernik 1 gld. 90 kr., Debelače (koruze) 1 gld. 50 kr., Soršice 1 gld. 40 kr., Rži 1 gld. 25 kr., Ječmena 1 gld. 20 kr., Ajde 1 gld. 30 kr., Ovsa 65 kr., Krompirja 70 kr.

Loterijske srečke.

Gradec	17. septembra	11	39	30	87	1
Trest	24. septembra	26	75	9	71	38

Zahvala.

V veliko dolžnost i čast si štejem s tem potom javno zahvaliti se iz dna srca častnemu odseku, posebno g. inženirju M. Živicu kot načelniku, g. Vekoslavu Kalistru kot blagajniku, da so se blagovoljno trudili nepozabljivemu pokojnemu Ivan-u Dolinarju postaviti prekrasen spominek v Trstu, kakor tudi spominsko i dragoceno ploščo v Škofjiloki, koja je bila dne 28. avgusta 1887 v rojstni hiši vzdana i odkrita, kakor tudi vsem prečastitim rodoljubom, koji so blagovoljno darovali v ta namen. Bog plati!

V Trstu, dne 5. sept. 1887.

Katarina vdova Dolinar,
soproga.

[105]

Dva živinska somnja

vsako leto 1. maja in 18. oktobra sta z odlokom visoke c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 26. prosenca 1887 št. 11565 na

Bohinjski Bistrici — Gorenjsko

dovoljena. — Slavno občinstvo se na prvi somenj 18. oktobra t. l. vabi k obilni vdeležbi. [102]

Županstvo na Boh. Bistrici 24. sept. 1887.

Pri Franc Golešu v Rudolfovem se takoj prodajo sodi, ki držé od 12 do 30 veder z veliko kadjo vred, vse v dobrem stanu. [104—1]

[92—3]

Objava.

Proda se: Ena hosta, ki meri 10 oralov in je od mesta Rudolfovo oddaljena eno in pol ure ter na dobri cesti. V hosti je čez 300 hrastov, ki merijo pri tleh 35—55 cm premere in so 16—20 m visoki. Polovica hoste je bukovja in gabrine.

Tik državne ceste v Zagreb, na Tratah pred Cikavo ležeča dobro obdelana in prav rodovitna njiva blizu 6 oralov mereča in ravna.

Vinograd v Zalokah 3 orale, sadunosnik, sadni vrt, njlva in hosta 4 orale v lepi legi z vozom lahko doiti. Lepa zidana hišica, z obokano kletjo, prav pripravno za stanovanjšče.

Natančneje se izvé pri „Upravništvu Dol. Novic“.

**V najem se da iz proste roke
v Škocijanu na najlepšem prostoru**

h i š a

pripravna za kerčmo, štacuna, magacin, pod, klet, hlev svinjak, kozolec, zelnik, vert, in travnik polovica grunta, vinograd v Vinverhu. Samo stanovanje ali pa tudi grunt zraven kakor kdo hoče, prav po nizki ceni.

[86—2] Ana Planinšek, v Škocijanu šteč. 35.

Prodajalnica v najem

V Trebnjem daje se za več let v najem ona prodajalnica, ktero je imel mnogo časa gospod Šober iz Ljubljane. Pogoji se izvejo pri

Franc in Johani Zure

[89—2]

v Trebnjem št. 26,

„Koroške bukvice“.

Miha: Jutri je nedelja, bo pa spet dolg čas! V gostilnico ne maram iti, kjer pijanci vpijejo in razsajajo; doma pa tudi ne vem kaj početi.

Jaka: Zakaj se pa ne naročiš na „Koroške bukvice“? Tam najdeš tako lepo branje: pripovedke, pesmice, smešnice, povesti, zgodovinske črtice, gospodarske poduke itd. Če boš to bral, ti gotovo ne bo dolg čas.

Miha: Pa je huda za denar; to bo gotovo draga reč?

Jaka: Kaj bo drago? Vsaki mesec pridejo ene bukvice in veljajo 10 kr. Vsake šestice pa ne boš posebej pošiljal; zato pošlji 60 kr., pa imaš plačano za šest snopičev ali za pol leta.

Miha: Kje se pa tiskajo te bukvice?

Jaka: Tiskajo se zdaj pri g. Krajen v Novem mestu; denar moraš pa le v Celovec poslati na pisatelja Filipa Haderlapa, klic ni treba pristaviti, saj ga pismonosci tako poznajo.

Miha: Bom pa poskusil. Saj je res bolj pametno, kaj lepega brati, kakor denar zapiti. Kar danes zapijem, jutri nimam več; bukvice pa ostanejo in jih še drugim lahko posodim.

Jaka: Še čez 10 let jih boš rad bral; taka reč ne zastara. [97—2]

Oskrbništvo Wamboldove graščine
Hmelnik naznanja, da prodaja pravi [103—1]

štajerski črni gorski oves,

ki tehta 52 kil hektoliter, po 6 gld. 100 kil.

Jože Strzelba v Ljubljani

kupuje vedno po najvišji ceni

češminjevo lubje, jeternik

in druge zelišča.

V Novem mestu sprejema blago iz prijaznosti
gospa Marija Rohrmann. [53—9]

Kdor-koli postavlja ali zida kakošno poslopje in potrebuje železja, obrne naj se na

Franc-a Terček-a,

trgovca z železjem na Valvazorjevem trgu št. 5, v hiši c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani.

Tu se dobé po nizkih cenah v obilnem izboru: Vezi za zidovje, opore (traverze) in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, stokador in alabaster gips, štorje za štokadoranje, asfalt za tlak, sklejni papir (Dachpappe), štedilna ognjišča (šparherdi) in posamezni deli za zidanje istih; okovi za okna in vrata in druge pri stavbah potrebne stvari.

Za obilna naročila se vljudno priporoča
góri podpisani.

[42—7]